

تموز ۱۹۰۶

نومرو: ۱

آدرس : ADRESSE

IDJTIHAD
Caire

پوسته اجرتی داخل اولماقزین

نسخه سی (۱) فراتقدر .

ایکنجی سنه

اجتیهاد

مر لسانده هر نوع آثار علمی و ادبی
و اجتماعیه متشکراً قبول و درج
اولونور

سنه ۱۳۲۵ آیتونه بدلی هریر ایچون (۶۳) فراتقدر

روسیا ایچون ۵ روبله در .

آیده بر دفعه نشر اولونور، سربست ، مجموعه عثمانیه و اسلامیه در

هر اصلاح و رقی ایچون بویه کیف مایشاء حرکت ایته
 دکرنیدن، اونلرده قابلیت اجتماعیه، تین و قوی ایش .
 نهایت، هپ بو سبيله اونلر قوی، بز ضعیف، اونلر
 مترقی، بز متدنی، اونلر غالب، بز مغلوب ایشز! ...
 شو، خلاصه، ایندیکیز دوشونوشه کوره، وطنده
 و خارجده اصول ادارهیه مخالف، استرداد جریثله
 اوغراشانلر، و ادبیات جدیده مشتغلاری آرتق مقفوددر.
 یالکیز، بونلره هجومده کی انیزاملرک انتقامی ایچون املای،
 او زوالی، او کوز املای بالظه لایسور، شیمدی بوتون
 هجوم، حریص، کفی، بی پروا هنجوملر هپ املایه!..

اصول ادارهیه قارشى، یالکیز بوکون دکل، اونوز
 قرق سنه در اوغراشیایور. بو اوغراشیش، بو کونه
 قادر، واقعا بعضی فاصله لره اوغرادى، فقط خاصه
 اون ایکی، اون بش سنه در، هیچ فاصلهیه اوغرامادی؛
 شهید حریت (علی شفقتی) نك «استقبال» یی بر جوق
 رسائل و جرائد نقیب ایتدی، و، الیوم موقوت و غیر
 موقوت نشریات متناهی، اصول اداره مستبدیه نقید
 قبیح، و حتی تهدید ایتمکده در. و تماماً بحریهیه مستند
 بر قناعتله سئولیهیه بیلیم که: «ترك» بحریی پک
 قورقوتان محبس و منفا یوللری، او حرص مجبل ایله
 بی آوام روحلرده کی آتش انقلاب و حریتی، داهای
 شکیب، داهای فوران کار بر حاله جیقارمشدر.
 شو حالد «ترك» متفکرینک بو نقطه ده کی دوشو-
 نوشی نا بمجل، کمره، ویالاندر.

ادبیات! ...
 بو مهلا صنعتده منفالره، محبساره دوشن احرارک
 هیچ بر حصه سی، مناسبی یوقدر.

قالش اولان امتده، ظالم، مخرب پادشاهنه خوف و حیرتله
 مزوج بر نظرله باقوب طور منده در، امتنک بو حالی
 ایسه استبداد ایله اخلاقی دوجار فساد اولان مسلمانلرک
 حقارت، سفاکته، ذلته، استبداده راضی اولملرندن طولانی
 جناب حنک دوجار غرضی اولدقلرینه دلالت ایدر. هان
 حق تعالی شو زواللیری دروننده جبال مقده اولدقلری
 ظلمات تحیردن قورنارهرق ای بر مستقبلک طریق مستقیمه
 ارشاد بیورسون آمین

محزون بر عثمانلی

هم حسبحال هم جدال! ...

بو هفته حیقان ۱۳۹ نومه لی «ترك» ده بردوشو-
 نوش واره که، او قادیار قاریشقلی، او قادیار پریشانلی
 ایله رؤیاده دوشونولمشه بکزر.
 مجر، دوشونمش که: بر فرقه شبان، لذت اختلالی
 ادواک ایشلر. او حرص ایله تسبیق ادارهیه باش اورمشر
 ایلاک حله ده محبس و منفایه دوشنکری ایچون بوسودادن
 واز کچمشلر. صوکرکا حرص، دائمی شدتله پایدار
 اولدییی ایچون ادبیاته هجوم ایشلر. اونده ده دیکیش
 طوتدیر ایاچه، ینه او شبان، امالای عثمانی کی بر
 اوکوزی، ترقی حسابیه زده له مشلر.
 بو ترتیه کوره: شبان وطن، اصول اداره دن،
 ادبیاته، ادبیاتدن املایه، حرص ایله، تهلاک ایله
 قوشویورلر.

صوکرکا، بو حالات جزئیهدن بیه مستبان ایش که
 بزده قابلیت اجتماعیه کوشک ایش! .. و، اورو بالیلر؛

« معاصر... دكلى ؟ . اوله يا (ساكن بر آفشامك ارغوانى حجابى كيجه نك سياه الى احترام ايله يرتاركن) نه ديتك ؟ . (بركونك يوكنى آرقه سته يوكلمش ، آغرى آيانغى افكلره طوغرى سوق ايدن يورغون بر كوكلك فصل غريب خيال ؟ . ايسته منظومه ي اوقومغه باشلايجه عواملك ديه جيكي بودر .

« اكر ساكن بر آفشامك او مغريه باييلان قزلفتى كيجه محو ايدركى افكلره برقرالتى چوككه باشلار ؟ ديرسه ك وحي بونده بر آژ دها ايضاح ايدرسه ك اوزمان سويله يه جگم سوزى هر كس اكلاو . فقط سوزلر عيظه اوبارلاقلى . او شعرىت قاليرمي ؟ . »

بر يى طرفدن صوكر ، بر با طرف . جناب شهاب الدينك « سال ادبى » مقاله سندن بر بارچه : « لفظ » فكره تابع اولونجه لسان ادب ، لسان عايدن آرييلر ؛ چونكه افكار ادبى افكار عايدن دكلدر . بر اديب حقيقى كرك الواح طبيعت ، الواح منظوره كائنات وركرك الواح مستوره قلوب وحي سايده خصوصى زنگلر ، كوكلكلر ، بر طاقم خصوصى شيرل كشف ايدركه انظار عاديه نهان قالير . افكار عاديه به مجهول . انظار عايدن نهان قالان فكرلر ، حسلر ، خياللر ، رويتلر هر كسيجه زبازد اولان بر لسان ايله افاده اولنه بيلمكدن متعاليدير... ايسته تاريخ ، ايسته جغرافيا ! . وجود ادبى اتنى تصديق ايندريمش بر مات كوستريله بيلمى كه ايكي لسانى - بر لسان عايدى ، بر لسان ادبى - اولماسين . لسان ادبى لسان عادى دركه سته ايندريمكه چالشمق محاله مصروف بر همت ، بر همت صنايعه در . بو ايكي لساندن برى حوايج ضروريه نك مويى ايچون موضوع ، خيس و محصور . تنك و لك . . ديكرى فكر و قلبك اشتياقات

بو كونكى ادبيات ، احمد مدحتين « ترك » محرو متفكرينه قادار ، پوتون اويايه يتشه مه دكلى ايچون سوده ين حدود غرضكار وجدانلر كوكب سايدقلى اوزيه « يكي ادبيات جديده » : خالك ضالرك . فكرتلك . شهاب الدينلرك ، وؤفلك . حسين جاهدرك ، اوقادار قطفى ، صريح ، ومنتع الفصبالايدركه هيچ بر قوت ، بونى اولنردن زعه نه جبارت ايديه بيلير . نه ده مقتدر در . محبس و منفار دولاشارق ، ياخود دولاشمايارق ، ناصل بر ساقفه ايسه بورالزه دوشن احرار عثمانيه ، اوسرته دن عاجز ، او مظهر يتدن محروم اويايه دن نا قصدرلر . اوله اوله بر قاج اهل انصاف وحيث ، اولره يرو ، اولره . اولرك ماللرينه محب و منجبددر .

بو فرقه اديه منسوب اولمايان ، مزخوم ، منمنلى زاده طاهر بك « يكي ادبيات جديده » مقاله سنده . معارضين معمودنك يانغاره لرته ، باقكز ناصل جواب ويرسيور : « فى الحقيقه يكي آثار ادبيه ميانده ، عد ايديلن اثرلر ايچنده اكلاشلمى بر آژ مشكل كورين سوزلر دواردر ؛ فقط بونلرك عومومى معنا اولدقلىرته . حكم ايدرسه ك معانى كندمزدن دسواچى ايتش اولزمى يز ؟

بعض موقعلر اولوركه لسان ، اوراده اظهار محب ايدر ؛ اديب ياخود شاعر فكرينى ، خيالى افاده ايديه بيلمك ايچون مطلقا يكي ككلر ، يكي تعبيرلر قوللانغه محبور اولور ؛ حتى بعضاً قواعد حدودى بيله موقفاً تجاوز ايدوبوزر « توفيق فكرت بكك بر شعرينى مثال اولاراق آلاچم :

ساكن بر آفشامك تنق ارغوانى
يرتاركن احترام ايله دست سياه شب
دوشنده بركونك يوكى ، بر ضلر تعجب
سوق ايتده افكلره باي كراتى

بويله ایدی . مثلا عربیده [حیوة] (زکوة) (صلوٰۃ)
کی کله لری شمدی بعض فرقه عرب (حیاة) (زکاة)
(صلاۃ) صورتلرنده رسم ایدرلر . تنه کم بزده بوکله لری
هر ایکی صورتلده تبحر ایدرلر . حتی بوکله نك مشتقاندن
(حیوان) کله سنك اصلی [حیوان] صورتده یازیلور ،
واویله اوقونور ایدی . مؤخر آیه نایبه واوه ابدال
ویناه علیه حیوان صورتده استعمال اولندی . بونلره
مماثل ده یوزلرله الفاظ عربیه واردر .

« فرانسز لسانه آشنا اولانلر مرکز علومیدرکه بوندن
یوزنه اول اولسانده دخی بعض کلمات املاسی شمدی
مرعی ومتداول اولان املایه مغایر ایدی . مثلا شمدی
Maison صورتده یازیلان کله یوزنه اول Moison
وشمدی Anglais صورتده یازیلان کله اوزمان sloj8ny
شکلنده یازیلور ایدی .

بوگون دخی (په) (آت) حرفلرنک اجتماعندن
حاصل اولان (ف) صداسی شامل کله لردن مثلا
Photographe Bosphoreé Tlégraphie
و Bosphore کی لفظلری Forogtafe Tlégrafe
Bosfore شکللرنده یازانلر بولنیور .

شبهه یوقدرکه بو استعمال کیده رک السنه غربیه یک
کافه سنده جاری اوله جقنذر . تنه کم اسقاندیناو
و اسلاو لسانلرنده کندی القابلرنده کی (ف) حرفیه
یازمقده در .

« کذا فارسیده دخی بعض کلمات بوندن یوزنه اول
املای دیگرله یازیلور ایدی . مثلا (آبتن) (آشتن)
کی کله لرنده کی الف ممدوده لر ایکی الفله (آبتن)
(آشتن) صورتده رسم ایدیلور ایدی . »
دیمک هر لسان ، دور کالنه قادر بعض انقلاطه
معروض قالیور ، و بو معروضیت ثبوت بولوبده . بر

نحیه سنه ترجمان ، اصوات امواج و دیراج کی نامتساهی
بر اهتزاز و آهنگ ، نزه و علویدر ؛ بری افراد ارضیه دن
صوایسته مک ، دیگرى اخوات غیر مرثیه دن و حقیق
امید طلبنه خادمدر . بو ایکی لسان فصل بر اولور ؛
حسیاته رقت . ادبیانه رفعت کلدکجه بو ایکی لسان آراسنده
کی مسافه آرتار . « بونلری برلشدره لم ! » دیمک
« قلممزی و کیلخزجه نسیم ایدم ! » دیمکدر .

شیمدی ، طاهر یک کی بری طرف و صاحب رأی
بر شاعرک بیانیاتی . و جناب شهاب الدینک ، بونون عقلی
خسد و غرض کی بالایانک اغتصابنه اوغرامامش اصحاب
نظر و عرفانی تسلیم حقه مجبور ایدمک شو مدافعاتی
قارشینده ؛ شمس الدین سامی و سعید بکتر کی اکبرک
خصوصیه اکرم و حامدک تقدیراتی حضورنده ؛ و ،
« ماوی و سیاه » ، « عشق ممنوع » ، « رباب شکسته » ،
« ایلول » ، « خیال اینجده » و امثالی آثار میدانده ایکن
« ترک » اندیشه کارینک « آفات ، قلمات ... » استهزایی
یک حقیر قالمز می ؟ ..

املا ! ...

بو مجتهده ایلاک سوزی ، بالخاصه محافظه کارانسیله ،
و محافظه کارلرده کی عصنیله معروف ، و اصحاب عرفان
ولغندن ابوالضیا توفیق بکه براقیورم . مشارالیه ، مجموعه
ابوالضیانک ۵۸ نجی جزؤنده . املا مزده کی تبدلن بحث
ایدرکن دیورکه : « بو تبدل بالکنز (حروف املاسی
مکمل اولمیان) ترکیجه منحصر در ظن اولنسون . دور
کالنه قدر هر لسان بو تبدل و اصلاح قانوننه تابع اوله
کلشدر . بوگون بزم ایچون بر حرفنه تعرضه امکان
اولمیان کلمات عربیه ده دخی ادوار اولیده . حال تمامیه

« یانشادیلر ، ایسته دیلر . اولما یور . بیلمدی ، باشقه . باشلادی . دوشونمز . ورله دی . بولامازکه ... »
داها بویله ز جوق کهلر ، امالار ...

بونلر ، سزک کبی هر ترقی سلیمی انجمنلرده آرایان
محافظه دوشکونلرینه یاقیشیری ... بونلری نچون ضورت
قدیمیه محافظه ایتمه دیکز ؟ ..

دیمک که : قانون تکامله تبعیتی . دماغکز ایفا ایده
دورمقده ایکن . بوندن خبردار دکلکیز ؟ .. زهی غفلت !
ای بیلملی زک : بر لسان . باشقا لسانلرک استبدادنن ،
استبداد قواعدنن قور تولمادقیجه تکمل ایدهمز .

هرهانکی بر لساندن آلدیمز کلهلرده تورکجهمز
هیچ رینک اسیری قالمایارق تصرف ایتمیلر : بو کونه
قادر تامیله وحقیقه ایدهمه دیسه . یارین — هیچ شبهه سز
بو حقتک صاحی اولدینی ایچون — البته ایده جکدر .

بوندن باشقا : حروفات عثمیه ، کندیه تماماً یاناشی
بعضی السنه گاتنی رسم وایفا ایدن حروفادن آلتش ،
هیچ بر زمان بزم کله لریمزی ، تلفظزی حقیله ایفا
ایدهمه مش اولدینی ایچون ، عثمانلیجه مزى مخصوص یکی
و . صاف برالقبا ایدینباچه یه قادر بو کشمکش دوام
ایده جک ، مستقبل انجمنلری ابتدا بو جبهی حل ایتمه
دکجه اختلافلرک اوکنی آلامایاجتدر .

فقط بو قادرله ده قالماز :

بوتون حادثات و قوانین بشریه ده اولدینی کبی املا ده
دخی تبدل و تکامل ، بی آنها وایدیر . بناء علیه اختلافات
وقت وقت . آز یاخود جوق الی نهایه دوام ایده جکدر .
یاشایان لسان . تحوله محکومدر .

« موتا یاقیشیر وار ایسه راحت دوشکند »

کشمکش دائمی ایچنده یوار لایسمه دقجه کلهلر و امالار
اوزرلنده استحصال توحید ایچون . انجمنلر تشکیلی
ممکن اولمایور . و بحالیه اختلافات مقدم انجمنلر
مؤخر در .

« ط » و « د » مسئله سنده (ط) ایچون شمس الدین
سامی بک : « بزم لرب رکجه مزده کاه » و « کاه
» د « رینه و خصوصیه قالدن حرکه ایله بو ایکی حرفه
بدل (ط) قوللانیلیور . کلمات عربیه ده ایسه دئما
(ت) کبی اوقورز . « دیور . ذاتاً . (ط) عربی بر
حرف اولدینی ایچون تورکجه کلهلرک (ط) ایله
یازیلوبده (د) تلفظ ایدیلنلرده (ط) بی محافظه
ایتمک . فضله و نادان بر آغیر باشلیق اولور .

« یقین » قندیل . مندیله ، کوچک « کلهلری — تسلیم
ایدرز — عربجه و عجمجه در . فقط ، عربجه « یقین » ،
علم دیمکدز : « تورکجه » یاقین ، « اوزاق مقابلدر .
« قاندیل » ی عربجه اولدینی ایچون « قندیل »
محافظه ایده رک برده « قنادیل » جمعی زیاننده بولونمی
ارزو ایتمه ییلر ، شبهه سز « تورک » ی « ترک » صورتنده
محافظه ایدوب « ترک » جمعی ایله « بی ادراک » قازانمی
غیرتنده اولانلردر .

« مندیله » ی « ماندیل » یازان بر تورک ، بلکه
محرم متفکرک رؤیاسنده موجوددر .

« کوچک » ، سامی بکه کوره : اساساً تورکجه دن
آلتش فارسی بر کله اولدینی ایچون « کوچوک » صورتیه
دخی یازلمه سی (ط) و (د) ایدلندن البته خفیفدر .
فقط دوریکز . متفکر افندی شو املا مزک
بر باد ایدلنکندن مشتکی . اون بش سطرلق مقاله کزده ،
اون بشی متجاوز قاعده سزاک ، تعبیر عثانه کزجه !
وقوف سز لقلروار :

لكن احوالده حجرانك بنیه سی ایله بونلرك شبهه سز
دها مكل ورنعا اولان ارتباط یكتسانی نظر مطالعه یه
آلتق لازم كلیر.

داهیلکه مخصوص بر عضو بولونیدی قبول ایدله مه
دیگی کی (ماقس نورداو) ك ادعا سجه مرا كز عصبیه نك
— كه اراده وقوه بمنزه مرا كزی ایشر — تكملندن
دهانك حصوله كلدیگی ده فرض اولونه ماز.

بزه اوله كورونیوركه دهاء تكمیل جله نك، بالخاصه
عناصری دها جوق، دها ایی مرتبط و مجتمع، حاصلی
وظائفی بحق ایفا ایدن حجرات مكمله دن مركب اولان
جمله عصبیه مركزیه نك تكملنه متوقفدر، مطالعه یه
لهماك غیرت صبر واستحصا مفاصده نبات و اصرار
بر طاقم مزایاندركه دهانك ظهورینی تأیید و بعضاً تسریع
ایدر. فقط بو مزایا نك هیچ بری، حتی جمله سی برلكده
عین فردده بولونسه بیه دهایی تولید ایده مز.

یاشلری بر، ایچی جوجوق عین مکتبه کیدوب عین
شیئی تحصیل و برلكده احراز مكافات ایتكاری حالده
تیجیه ده مخالف ایدرلر اوصورتده كه بری صاحب دها
اولوب جيقار دیکری كمبضاعه بر مسلك صاحبی قالیر.
برینك جمله عصبیه سی دها زنکین، دها الویریشلی
ودها اهتمامكار اولدیغندن دیکرینك نظرینه چاریمه یان
بعض خصوصیات استدراك ایدر و کندیبند هرآن
اتشار اتمك ایستمن قوه عصبیه نك وفرت اوزره
بولونمسی ایجاد و ابداع ایتسه باعث اولور.

عقل ممتاز اصحاب ایله الفت و مآرفه پیدا اتمك سعادتیه
مظهر اولان اونلرك برطاقم ایشیدایمه ش و برکتی
تلفیقات ترکیبانه میدان ویرن استدراك اقتدار فوق العاده
لربی قولایاقله كوروب آكلار.

بو بیانات مطلوبه دن شو تیجه جیقارکه : هر جمعیت
مرتبه کاله واصل اولونجه قدار اداره سنده ، ادبیاتده
املا سنده بر جوق تبدیه ، اصلاحه ، اكمله محكومدر .
بزه بوكون . الحمد لله او طریقك خابنی غلیانی بر
نقطه سنده بز . یوقسه « بی پروا » اولسه « قندیل » ی
« قاندیل » و « بی ادواك » لكدن تنزه ایتسه بیه
« ترك هی » « تورك » صورتده قبول ایتین ، اوزاق
مقابلتی علم معناییه رسم ایتمکی بر معرفت عبد ایدن
(دوشوندم كه) جی نك دیدیگی کی ، ضعیف ، متدن ،
مغلوب دكلز .

بزه ده ترقی ایدیورز : الی سنه مقدمی ایله بوكونك
متساوی اولدیغنی كم ادعا ایده بیلیر ؟ .. و قریب بر
استقبالده ، شو ملمون استبدادی باشمزدن آتارساق ،
غریبدن ایدله جك افتخارات ایله ، سی ایله . اجتهاد ایله
قوی ، شعثمه داز بر هدف تكمله شتایز ، و موفقیتمز
بك زیاده مأمول و منتظر در .

۴ اغستوس سنه ۱۹۰۶

علی فخری

— دهاء نه در ؟ —

احوالده استعداددن دهایی یكركن دماغك بورو .
شفاقلری و قیوریملرینك دها كنیف و زیاده اولدیغنی
كورر و بوسایده دهانك منده سنجاییه جه ، بناء علیه
حجرات عصبیه دها زنکین اولدی سبایی ادراك
ایدرز . بعض احوال ظاهراً نو حكمه مناقض اوله بیلیر .
بر دهانك دماغی كوچوك و تعاریجی آز اوله بیلیر ،